

Projecten komen tot leven in het innov

Het ziet er bijna uit als in een echt café. Aan tafeltjes zijn mensen druk met elkaar in gesprek. Toch is het geen gewoon cafébezoek. De sfeer mag dan gemoedelijk zijn, er wordt hard gewerkt. En wel aan innovatieve projectvoorstellen voor de beschermde teelt van de toekomst. Vrijwillig zijn ze gekomen, maar vrijblijvend is het niet. Ook na vandaag verbinden ze zich aan projecten of ze nu onderzoeker, kweker, toeleverancier, belangenbehartiger, of ambtenaar zijn.

Voor een aantal deelnemers is het min of meer een verrassing dat zij zijn uitgenodigd voor het innovatiecafé op 11 februari in Bleiswijk. Een enkeling heeft niet eens zoveel met glastuinbouw of paddestoelenteelt. Wat allen gemeen hebben is innovatief denken. Het bonte, selecte gezelschap luistert naar wat zij moeten gaan doen. Projectleider Eric Poot van het project Toekomstbeelden legt uit dat deze avond een vervolg is van een bijeenkomst in 2003 waarbij deelnemers wensbeelden van de toekomst hebben geformuleerd*. Twee beelden sprongen eruit: duurzame, kleinschalige glastuinbouw en grootschalige, efficiënte en milieuvriendelijke glastuinbouw. Het idee is het beste uit beide beelden te combineren. Om bij die wensbeelden uit te komen moeten vanaf nu stappen worden gezet. Daarvoor zijn innovatieve projecten bedacht. 'De één met een groter Jules Verne-gehalte dan de ander', zegt Poot. 'We gaan toetsen wat jullie ervan vinden. En zitten er projecten tussen waar u zich de komende jaren aan wil binden? Want wij willen na vanavond een aantal projecten met u uitwerken.'

>> Stopwatch en fluitje

Bij innovatieve projecten hoort een innovatieve aanpak. Dus geen geijkte workshops deze keer, maar een interactieve werkmethode. De spelleidster staat met stopwatch en fluitje klaar. Twee keer een uur krijgen de deelnemers om uit ruim twintig projectideeën als 'kas als huisleverancier' of 'de glazen bol' de beste te kiezen. De tijd gaat in. Aan elke tafel zitten acht mensen, twee aan twee. Elk tweetal buigt zich over een projectidee over innovatief ruimtegebruik, ondernemerschap, techniek, proces of markt en keten. Op een groot vel geven ze hun reactie: welke gevolgen zal het hebben voor de glastuinbouw, wat zijn de voorwaarden om het te kunnen realiseren en wat zijn kritiekpunten? Na drie minuten gaat het fluitje. 'Schuiven je projectidee maar door', zegt de spelleidster. Na vier keer fluiten zijn de projectideeën de tafel rond. Dan krijgen alle duo's weer een nieuw project onder ogen en begint de roulatie van projectideeën opnieuw. Hierna krijgt elk duo tien stickers om te verdelen over alle bij hun tafel besproken ideeën. De

GlasKasTeel is stapje vooruit in de toekomst

Een mooi voorbeeld van een innovatief idee is het GlasKasTeel. Tien jaar geleden ontstond het idee te experimenteren met meervoudig ruimtegebruik. Nu gaat omstreeks augustus 2004 in Bleiswijk de eerste paal de grond in. Tussen twee gewone tuinbouwbedrijven aan beide uiteinden komt in het midden een atrium dat plaats biedt aan kantoren, horeca, demonstratieruimtes en ook PPO. 'Deze innovatieve kas wordt het uithangbord van de sector. Hier laten we al onze ambities zien', aldus Kuiper. De kas is het resultaat van samenwerking tussen ondermeer twee tuinbouwbedrijven, PPO en gemeente Bleiswijk. Twaalf hectare groot wordt de kas, met een 15 meter hoog atrium.

drie projecten met de meeste stickers mogen naar de volgende ronde. Zo gaat het spel door. Het is aanpoten. Maar de deelnemers hebben er lol in. Dat zie en hoor je. 'Als ik geweten had dat het zo leuk zou zijn', verontschuldigt een deelnemer die eerder weg moet, 'dan had ik het anders geregeld deze avond.'

>> Morgen bellen

Elke tafel werkt hun drie favoriete onderwerpen verder uit. Niet langer in duo's maar alle acht samen schrijven op wie het project moet gaan doen, wat er voor nodig is en wanneer wat gedaan kan worden. De spelleidster instrueert: 'Het liefst concrete namen opschrijven. Ook die van jezelf. Al zeg je maar: morgen ga ik iemand ervoor bellen.' Bij elke tafel ontspint zich een discussie. Bij één tafel zijn de acht deelnemers er zelfs bij gaan staan. 'Kom, wie gaat wat doen of wie is er al mee bezig?', klinkt het. Ze sporen elkaar aan in een project te gaan zitten. 'Dit is nou typisch iets voor jouw club, Theo!'

Negen innovatieve projecten

1. Emissievrije kas: gegarandeerd geen emissie van onder meer chemische stoffen, zodat er veilig gewoond kan worden op, onder, in of aan de kas.
2. Kas in de stad: meerwaarde voor de stedelijke omgeving bijvoorbeeld door combinatie van functies als educatie en entertainment, en door architectonische verrijking, zoals kas op huis of over weg.
3. Kas levert groene energie en is onderdeel van een energie-grid: gesloten kassen leveren meer energie dan nodig voor productie. Het energiebedrijf gebruikt glastuinbouwbedrijven als onderdelen van een landelijk energie-grid.
4. (Beleidsmatige) ruimte voor glastuinbouw: speciale afspraken met de overheid over het bestuur bij de inrichting van een gebied door lokale actoren vanuit hun eigen inventiviteit en innovativiteit.
5. Computer met groene vingers: hardware (sensoren, computers) en software (kennisintensieve meet- en regelsystemen) vervangen menselijke arbeid.
6. Nieuwe producten met hoge toegevoegde waarde: paddestoelen als leverancier van gezondheidsbevorderende stoffen.
7. Koppeling van glastuinbouw met paddestoelenteelt: koppeling van input- en outputstromen (warmte, CO₂) van paddestoelen- en glastuinbouwbedrijven.
8. Sociale meerwaarde van biologische glastuinbouw. Ontwikkeling van een methode om de sociale waarde van biologische glastuinbouw te kwantificeren (met onderdelen als werkgelegenheid, leefbaarheid platteland et cetera).
9. Gesloten kringlopen in de biologische glastuinbouw: in het streven naar excellente duurzaamheid dient met name de energiekringloop gesloten te worden.

Dan komt het moment dat elke tafel nog één projectidee moet laten vallen. De resterende twee presenteren ze in enkele minuten aan het hele café. Dit zijn mogelijke onderwerpen waarmee het project Toekomstbeelden verder kan gaan. Eric Poot licht het vervolgtraject toe. 'We gaan met degenen die zich deze avond aan een project hebben verbonden, echte projectvoorstellen opstellen en hopelijk uitvoeren. We hebben het geld ervoor.'

Inmiddels zijn de voorstellen getoetst op passendheid in het project, innovativiteit en draagvlak. Bovendien moest er nog minimaal één innovatieproject voor de biologische beschermde teelten komen, omdat die ontbrak. Na toetsing zijn negen ideeën overgebleven (zie kader). Met deze projecten gaat Toekomstbeelden de komende twee jaar aan de slag, onder meer met de mensen die zich tijdens het innovatiecafé als geïnteresseerde hebben aangemeld.

*) Zie rapport *Plannen voor planten*. Dit rapport kunt u downloaden van www.syscope.nl.

Meer informatie: Eric Poot, PPO, t 0317 478698, e eric.poot@wur.nl